

pih odstraniti. To se posebno pozimski čas rado zgodi, ko so špranje pri vratih in oknih ali celo luknje, skozi katere prihaja ledena sapa v zakurjene prostore. Taki prepahi so največji škodovalci zdravju. Po njih nas bolé zobje, nas trga po glavi ali po udih, nas ščiplje in kolje po kosteh, da ne moremo niti spati. Zamašite torej take špranje ali luknje. Poletni prepahi ne škodujejo, ker je zrak v sobi in zvonaj ali jednako topel ali pa je zvonaj še toplejši nego v sobi.

124. berilni spis: „Megla, oblak, dež“ str. 107.

1. Vseбина: Najnavadnejši pojmi gledé megle, oblakov in dežja se otvorijo.

2. Obseg pouka: Ni dobro po dežji premočenim mirno obsedeti ali obležati, kajti mokrota, ktera se suši na zraku, odzame životu toploto, da jo porabi v sušenje. Mokro obleko je treba sleči in popolnoma suho obleči. Tudi od pota pre-

močeno perilo je treba preobleči. Kadar ste bili v kopeli, ne trpite mokrote na životu, tomveč obrišite se kar najpred mogoče.

127. berilni spis: „Sneg in toča“ str. 109.

1. Vseбина: Kaj je sneg in toča in kako nastaneta.

2. Obseg pouka: Sneg je sicer zmrznena voda, vendar je setvi na polji topla odeja, ki jo varuje pred zmrzino. Ozebljeni udje naj se drgnejo se snegom, dokler ne kroži zopet kri po žilah. Ljudje, ki so vsled prehudega mraza zmrznili a imajo še iskro življenja v sebi, se zakopljejo v sneg, da se jim zopet povrne življenje.

Toča more nevarna biti, kajti časi imajo zrna debelost kurjega jajca. Ako pade iz velike višine doli na tla, more človeka, posebno otroka, katerega zadene na glavo, ubiti, kar se je tudi že pripetilo. (Dalje pr.)

I. K. — Trb.

Peticija

odbora deželne učiteljske konferencije za zboljšanje učiteljskih plač.

Visoki deželni zbor! Izvršujoč soglasni dotični sklep deželne učiteljske konferencije, ki je zborovala dne 1. 2. in 3. kimovca preteklega leta v Ljubljani, usoja se nje stalni odbor visokemu deželnemu zboru predložiti nastopno prošnjo:

I.

Visoki deželni zbor blagoizvoli zakon z dne 29. kimovca 1890. l. dež. zak. št. 23, premeniti tako, da se bode § 2. odstavek 2. odslej glasil:

„Letna plača začasno nameščenih učiteljev (učiteljic), kateri (katere) se smejo uporabljati v učiteljskih službah vsake plačilne vrste, določena je s 360 gld.

Kadar pa si pridobé spričevalo učne usposobljenosti, stopijo takoj v užitek plače 450 gld.

II.

Ravno tako blagovóli visoki deželni zbor § 3. odstavek 1. istega zakona premeniti tako, da se bode odslej glasil:

„Od skupnega števila učiteljskih služeb dežele Kranjske jih pride na I. vrsto osem odstotkov, na II. vrsto dvanaest odstotkov, na III. in IV. vrsto pa po štirideset odstotkov“.

Svojo prošnjo za premembo teh dveh paragrafov utemeljuje podpisani stalni odbor s temi razlogi:

Zakon z dne 29. listopada 1890. dež. zak. št. 23, s katerim se urejajo službeni prejemki ljudskih učiteljev na Kranjskem, v omenjenih dveh paragrafih obseza ne-

katera določila, katera zelo neprijetno čuti velik del našega ljudskega učiteljstva in katera zelo motijo dobri utisek, ki bi ga bil novi zakon brez njih naredil pri njem.

Z novim zakonom so najhuje zadeti začasni učitelji. Plača letnih 360 gld., katero novi zakon ustanovlja učiteljem te kategorije, skoraj ni dostojna mladega omikanega moža, ki se je po dvanajsetnem učenju posvetil važnemu poklicu ljudsko-šolskega učitelja. A recimo, da že zado- stuje njegovim skromnim telesnim potreb- am, kje potem mladi začasni učitelj najde pomočkov za duševno svojo izobrazbo; kdo mu plača takse, kadar se oglasi k preskušnji za učno usposobljenost; kdo po- vrne troške, kateri mu ob tej preskušnji nastanejo, ko mora od daleč potovati v deželno stolno mesto ter ondukaj bivati najmanj jeden teden, če ne še dalje?

Zlasti občutno pa je, da novi zakon ne dela razločka med začasnimi učitelji brez učiteljskega spričevala in med tistimi, ki so že prebili preskušnjo učne usposob- ljenosti. Marsikomu se tudi še po 2 do 3 leta po preskušnji ne posreči dobiti stalne službe, da si je izpolnil vse zakonite zahteve in zadoštil vsem zakonitim pogojem. Ako pomislimo, da se začasnim učiteljem na podstavi § 56. državnega šolskega zakona z dné 2. vel. travna 1883. drž. zak. št. 53, oziroma § 62. deželnega zakona, dné 29. mal. travna 1873. dež. zak. št. 22, ves čas od tistega hipa, ko so prejeli spričevalo učne usposobljenosti, pri izmeri pokojnine vsteva v stalna službena leta, bilo bi pravično in dosledno, da bi tudi zakon z dné 29. listopada 1890. dež. zak. št. 23, pri določevanju službenih prejemkov na- redil razliko med začasnimi učitelji z učiteljskim spričevalom in med začasnimi učitelji brez učne usposobljenosti.

Drugo jako občutno določilo novega zakona je to, da so v prvih treh plačilnih vrstah dotični odstotki o- čitno prenizki. Izmed 560 kranjskih učiteljev jih je namreč letos

v I. plačilni vrsti	28	ali	5 ⁰ / ₀
" II. "	56	"	10 ⁰ / ₀
" III. "	196	"	35 ⁰ / ₀
" IV. "	280	"	50 ⁰ / ₀

Ko je bilo treba na podstavi teh od- stotkov učiteljska mesta razvrstiti, prišla so šolska oblastva v neprijetni položaj, da niso mogla toliko učiteljev pomakniti v I., oziroma v II. plačilno vrsto, kolikor jih ima na podstavi § 3. odstavek 2. zakona z dné 29. listopada 1890, dež. zak. št. 23., z oziroma na važnost dotičnih šol, na od- govornost z učiteljskim mestom združene službe in na krajne razmere jasno pravico zahtevati, da pridejo v I., oziroma v II. plačilno vrsto.

In tako smo doživeli, da je zakon, ki ima blagi namen, učiteljstvu njegove dohodke izboljšati, v Ljubljani 4 učitelje iz I. plačilne vrste (700 gld.) pomaknil v II. plačilno vrsto (600 gld.); 6 učiteljev in učiteljic iz II. plačilne vrste v III. plačilno vrsto (500), in da je ustanovil mesti 2 učiteljic z naj- nižjo plačo 450 gld., kakeršnih doslej v Ljubljani še ni bilo, vrhu tega pa še vsemu učiteljstvu ljubljanskemu starostne doklade od 60 gld. znižal na 40 gld. Res, da sedanje učiteljstvo ljubljansko ni nič prikrajšano, ker se mu morajo plačevati dotične do- polnilne doklade; a jako občutno bodo v Ljubljani prikrajšani učitelji pri- hodnjih časov. Ljubljanski učitelj I. plačilne vrste je imel na podstavi prej- šnjega zakona z dné 9. sušca 1879. dež. zak. št. 13, o službenih prejemkih učiteljskih, po štiridesetletnem službovanji 1060 gl. pokojnine, po novem z dné 29. listopada 1890. dež. zak. št. 23, pa bode imel samo 940 gld. (tedaj menj 120 gld.) In ljubljanski učitelj III. plačilne vrste je bil po poprejšnjem zakonu upokojen z 940 gld., po novem pa bode upokojen s 720 gld., prejemal bode sedaj celih 220 gld. menj pokojnine.

Ravno tako kakor ljubljanske učitelje je novi zakon z dné 29. listopada 1890., dež. zak. št. 23 malo razveselil nadučitelje mnogih štirirazrednic.

Gotovo so smeli nadučitelji vseh štirirazrednic pričakovati, da z ozirom na določilo § 3 odstavek 2. novega zakona pridejo v I. plačilno vrsto, a dočim se je mnogim to res posrečilo, prišli so nadučitelji v Št. Jerneji, v Mokronogu, v Šmartnem pri Litiji, v Toplicah pri Zagorji, v Št. Vidu pri Zatičini, v Št. Vidu nad Ljubljano, v Trebnjem, v Senožečah, v Srednji Vasi na Kočevskem in v Vipavi v II. plačilno vrsto, dasi nimajo nič menj dela, nič menj odgovornosti, nič menj važnih služeb, nič menj dražih stanovišč nego njih srečnejši tovariši. Vrh tega se pa tudi nadučiteljem trirazrednic in nadučiteljem mnogih večjih in važnejših dvorazrednic (n. pr. v Litiji, na Bledu i. t. d.) z novim zakonom plača ni zboljšala tako, kakor bi se bila morala izboljšati na podstavi § 3, odstavek 2, samega istega zakona.

Mnogo tukaj navedenih neprilik pa bi se mahoma odpravilo, ko bi visoki deželni zbor blagoizvolil § 2. in § 3. zakona z dné 29. listopada 1890. dež. zak. št. 23. premeniti tako, kakor prosi podpisani stalni odbor. Izmed 560 sedanjih ljudskih učiteljev na Kranjskem bi jih prišlo potem

v I. plačilno vrsto	45	ali	8 ^o / _o
" II. "	"	67	" 12 ^o / _o
" III. "	"	224	" 40 ^o / _o
" IV. "	"	224	" 40 ^o / _o

Troški, ki bi na podstavi te zakonske premembe nastali normalno-šolskemu zakladu, znašali bi menj nego 8.000 gld. Šolskim vodstvom bi bilo pa potem možno ljubljanskemu učiteljstvu spet to vrniti, kar mu je novi zakon vzel; možno bi bilo nadučitelje vseh štirirazrednic in nekaterih važnejših trirazrednic pomakniti v I. plačilno vrsto, nadučitelje nekaterih najvažnejših dvorazrednic in vse druge učitelje štirirazrednic v II. plačilno vrsto; možno bi bilo naposled v III. in IV. plačilni vrsti učiteljska mesta z ozirom na službeno starost dotičnih učiteljev, na važnost posameznih šol, na odgovornost z učiteljskim

mestom združene službe in na krajne razzmere dotičnega stajališča pravičneje razdeliti, nego je to zdaj možno, kajti v III. plačilno vrsto bi potem prišli vsi tretji učitelji na štirirazrednicah, vsi drugi učitelji na trirazrednicah, nadučitelji na manjših dvorazrednicah in skoraj polovico jednorazredničarjev, v IV. plačilno vrsto pa vsi četrti učitelji na štirirazrednicah, vsi tretji učitelji na trirazrednicah, vsi drugi učitelji na dvorazrednicah in druga polovica jednorazredničarjev.

Zakon z dné 29. listopada 1890., dež. zak. št. 23., določuje v 3. odstavku § 3., da je razvrstitev učiteljskih mest vsakih deset let pregledati; ker pa ima isti paragraf določilo, da zategadel med tem časom popravki iz važnih vzrokov niso izključeni, nádeja se podpisani stalni odbor, da njegova prošnja, ki izraža živo željo vsega kranjskega učiteljstva, pri visokem deželnem zboru najde poslušno uho in da visoki deželni zbor v tem zasedanji izvrši prošeno premembo, ki bi normalno-šolskega zaklada ne obremenila preobčutno, pač pa zadovoljila in osrečila ljudsko-šolsko učiteljstvo kranjsko.

III.

Vrh tega je stalni odbor od deželne učiteljske konferencije dobil nalog, prositi visoki deželni zbor, naj uredi učiteljske plače tudi po službenih letih.

Dasiravno je stalni odbor prepričan, da je občna želja kranjskega učiteljstva, naj se uvede konkretualni status učiteljskih mest; dasiravno je dalje prepričan, da bi taka uredba izdatno pripomogla v to, da bi naše šole dobile zadovoljne in dobre učitelje in bi se s tem povzdignil tudi občni uspeh ljudsko šolskega pouka; dasiravno je naposled prepričan, da bi taka uredba mahoma odpravila šolskim oblastvom nadležno in za učiteljski stan nečastno moledovanje pri oddaji učiteljskih služeb, vendar do zdaj, ko se je jedva uvedel novi zakon, ne stavi dotične prošnje,

pač pa si šteje v svojo dolžnost, visoki deželni zbor opozoriti na ta sklep deželne učiteljske konferencije, da ga pri novi razvrstitvi učiteljskih plač, kakor jo vsakih deset let ukazuje § 4, odstavek I, zakona

z dne 29. listopada 1890. dež. zak. št. 23, vzame v primerni pošteev.

V Ljubljani, dne 29. svečana 1892.

Za stalni odbor deželne učiteljske konferencije.

Iz deželnega zbora.

I.

Učiteljski pokojninski zaklad.

Poslanec Klun poroča o izkazu kranjskega učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1890.

Dohodki so bili:

1. Preostanek od zaloge šolskih knjig 938 gld.;
 2. šolske globe 1109 gld. 50 kr.;
 3. 10⁰/₀ in 2⁰/₀ pokojninski odtegljeji 6265 gld. 87¹/₂ kr.;
 4. obresti aktivnih glavnice 1346 gld. 10 kr.;
 5. dotacijski doneski kranjskega deželnega zaklada 13.400 gld.;
 6. povrnjeni troški 103 gld. 7 kr.
- Skupni pravi dohodki so torej znesli 54¹/₂ kr., torej 974 gld. 54¹/₂ kr. več, kakor je bilo proračunjeno.

Povrnene pokojnine so znesle 8.88 gld., 23.162 gld. pričetni blagajnični ostanek 32.812 gld. 80¹/₂ kr., torej vsi dohodki 55.984 gld. 23 kr.

Troški:

1. Pokojnine učiteljev 13.561.49 gld.;
2. pokojnine učiteljskih vdov 6241 gld. 70 kr.;
3. vzgojnine 1141 gld. 82¹/₂ kr.;
4. miloščine 2105 gld. 96 kr.;
5. odpravnine 600 gld.;
6. pogrebne 130 gld.;
7. povrnjeni dohodki 100 gld.

Vkupe torej znašajo vsi troški 23.800 gld. 97¹/₂ kr., torej 1670 gld. 97 kr. več, kakor je bilo proračunjeno.

Ako se dejanski stroški odštejejo od skupne vsote dohodkov v znesku 55.890 gld. 23 kr., pokaže se končni blagajnični

ostanek v znesku 32.093 gld. 25¹/₂ kr., in sicer v državnih obveznicah šteev. 35.753 in 126.392 v skupni glavnici 32.050 gld. in 43 gld. 25¹/₂ kr. v gotovini.

Ker je pričetno blagajnično stanje znašalo 32.812 gld. 80¹/₂ kr., kaže se z manjšava blagajničnega ostanka za 719 gld. 55 kr., nasprotno pa pomnožitev čistih zastankov 1146 gld. 84 kr.

Večina teh zastankov so šolske globe, ki znašajo 4818 gld., to je za 659 gld. več, kakor v pričetku leta. Zato je že lani deželni odbor priporočal deželnemu šolskemu svetu, da naj se strogo iztrjujejo šolske globe in ne nakladajo ljudem, ki jih ne morejo plačevati, ampak naj se zanižajo roditelji kaznujejo na drug način, neizterljive globe pa naj se odpišejo. Deželni zbor jemlje na znanje ta izkaz.

II.

Računski zaključek normalno-šolskega zaklada.

Računski zaključek normalno-šolskega zaklada za leto 1890 kaže dober uspeh, ker se je v primeri s proračunom prihranilo 17.891 gld. To se je doseglo, ker so bili na jedni strani dohodki večji, na drugi pa troški manjši, kakor so bili proračunjeni.

Vsi dohodki so bili proračunjeni na 169.874 gld. 21 kr., v istini pa se je prejelo 180.141 gld. 61 kr., torej mimo proračuna za 10.267 gld. 40 kr. več.

Glavni del teh večjih dohodkov znašajo 10⁰/₀ doklade na davke; ker razložba dohodkov kaže te-le dohodke: I. obresti nespremenjene 3847 gld. 20 kr., II. doneski 19.983 gld. 8¹/₂ kr., torej že višji za 151 gld. 73¹/₂ kr.; III. 10⁰/₀ priklada